

Stora skulder är alltid en risk

Lån från EU-länderna och Internationella valutafonden, IMF, ska rädda Grekland och lugna långivarna så att krisen inte sprids till i första hand Portugal och Spanien. Med lånen följer krav på politiska beslut för budgetbalans och liberaliseringar.

Det är ett europeiskt svar, efter månader av diskussioner, på finanskrisens andra våg. Det har varit uppenbart att en skuldskris skulle följa på finanskrisens första våg. I en rad länder var statsfinanserna inte i skick att klara en recession. Därtill förvärrades situationen av de stora stimulanspaket som skulle mildra krisen. Följden blev budgetunderskott och kraftigt stigande statsskulder.

Ibland betraktas skuldskrisen som vore den delvis eurons fel. Europeiska centralbankens, ECB ränta har visserligen passat vissa länder bättre än andra, men det borde ha mötts med en anpassad finanspolitik och ordning i de offentliga finanserna. Grekland fick vid euroinförandet stora räntesänkningar och hög ekonomisk tillväxt. Men i stället för att reformera i goda tider skuldsatte sig landet än mer.

Under finanskrisens första våg var eurons stabiliserande verkan för Europa allmänt erkänd. ECB kallades världens bästa centralbank. Den protektionism som vällde fram under krisen skulle ha blivit starkare om vissa europeiska länder hade devalverat. Den inre marknaden – viktigt för europeisk återhämtning – hade riskerat att brytas upp.

I den fortsatta recessionen har euro-

Johnny Munkhammar

riksdagskandidat (M), författare

”Andra EU-länder och deras banker hade drabbats av ett grekiskt misslyckande även utan euro.”

länderna inte kunnat devalvera. Även de länder som ska införa euro har en fast växelkurs mot euron. Ett av dessa är Lettland, som drabbades hårt av finanskrisen men sänkte sina kostnader och löste problemen. Ett annat är Estland, som är bland de länder som har minst budgetunderskott i EU. De lär godkännas för att införa euro nästa år.

Grekland var aldrig kvalificerat för att delta i euroområdet, det är känt nu när fusket har avslöjats. Men de hade inte haft det bättre utan euro. Drachmerna skulle ha fallit och exporten hade ökat. Marknaderna hade reagerat mot skuldsättningen och krisen skulle ändå ha varit ett faktum. Andra EU-länder och deras banker hade drabbats av ett grekiskt misslyckande även utan euro.

Grekiska regeringar har i decennier spenderat lånade pengar för att köpa röster via offentliga budgetar. Nu ska de sträva efter budgetbalans och liberalisera ekonomin – något som knappast hade skett om grekiska politiker hade kunnat devalvera. Nu måste de lösa sina verkliga problem utan att smita genom en svagare valuta.

Finanskrisen och recessionen har visat att stor skuldsättning medför risker oavsett om man har euro, som i Grekland – eller inte, som i Storbritannien.

I vilket fall krävs åtgärder. Om euron kompletteras med gemensamma bindande regler för offentliga finanser stärker det eurons fördelar. Krisen understryker också behovet av europeiska reformer för ökad ekonomisk frihet så att företag kan skapa jobb och tillväxt.